

**ПРЕДСТАВА У ЧАСТ НАГРАЂЕНИХ
МИОДРАГ КАЈТЕЗ**

СЛИКА НЕПОЗНАТОГ

**НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ „ТОША ЈОВАНОВИЋ“
ЗРЕЊАНИН, СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ НОВИ САД**

СУБОТА, 3. ЈУН

**PERFORMANCE IN HONOR OF THE AWARD WINNERS
MIODRAG KAJTEZ**

IMAGE OF THE UNKNOWN

**NATIONAL THEATRE “TOŠA JOVANOVIĆ” ZRENJANIN,
STERIJINO POZORJE NOVI SAD**

SATURDAY, 3RD JUNE

Режија, сценографија, драматуршке интервенције на роману и адаптација текста: НИКОЛА ЗАВИШИЋ
Драматизација: ЂОРЂЕ МИЛОСАВЉЕВИЋ
Кореографија, драматуршке интервенције на роману и адаптација текста: УНА ЂЕЛОШЕВИЋ
Реализација сценографије: БЛАГОВЕСТА ВАСИЛЕВА
Костоимографија: ВЕСНА ТЕОДОСИЋ

Direction, set design, dramaturge interventions on the source novel and play adaptation: NIKOLA ZAVIŠIĆ
Dramatization: ĐORĐE MILOSAVLJEVIĆ
Choreography, dramaturge interventions on the source novel and play adaptation: UNA ĐELOŠEVIĆ
Set design realization: BLAGOVESTA VASILEVA
Costume designer: VESNA TEODOSIĆ

Улоге Cast

ИГОР ФИЛИПОВИЋ (к.г.)	IGOR FILIPOVIĆ (guest appearance)
САРА СИМОВИЋ (к.г.)	SARA SIMOVIĆ (guest appearance)
СТЕФАН СТАРЧЕВИЋ (к.г.)	STEFAN STARČEVIĆ (guest appearance)
СТЕФАН ЈУАНИН	STEFAN JUANIN
МИЉАН ВУКОВИЋ	MILJAN VUKOVIĆ
ЈЕЛЕНА ШНЕБЛИЋ ЖИВКОВИЋ	JELENA ŠNEBLIĆ ŽIVKOVIĆ
ЗВОНКО ГОЈКОВИЋ	ZVONKO GOJKOVIĆ
ИВАН ЂОРЂЕВИЋ	IVAN ĐORĐEVIĆ
ЉУБИША МИЛИШИЋ	LJUBIŠA MILIŠIĆ

Представа траје 1 сат и 40 минута The play is 1 hour and 40 minutes long

ПИСАЦ

Више од четврт века Миодрага Кајтеза зовем нашим Џојсом. Кајтез, сасвим имун на компромисе сваке врсте, иде у ред оних првака савремене српске прозе којима су једнако далеки и пригодни уводници новина и бижутерија живописних детаља који забављају површне духове. Кајтез је аутархичан...

Драшко Ређеп

Унутар корпуса савремене српске књижевности, Кајтезова проза до данас представља један од најдоследнијих и најизграђенијих романескних опуса. Кајтез је заговорник полифоније која допушта укрштање мноштва различитих субјективитета, што се на пољу његових романа првенствено испољава изразито брижним радом на реченици и на језику, кроз сведену форму и јасан израз.

Борис Лазић

Миодраг Кајтез (1962)

Један је од најособенијих српских писаца средње генерације. Унео је сасвим нове и неочекиване тонове у савремену српску прозу. Његови романи *Светла породица* (1993), *Порно вежбе* (2001), *Антилуфтиности* (2010), *Изложба* (2015), стилски беспрекорни, нуде крајње необичну и књижевно провокативну визију света.

Најпре *Изложбом* (2015), а потом и *Силном џославком* (2021) Миодраг Кајтез је освојио просторе једног сасвим новог исказа, за који би, засигурно, марили и мудри Душан Матић и мили наши Бретони.

Непоткупљиво другачији, с далеким одсевима великих литература, Кајтез суверено исписује оригиналну, надасве врлу поетику речи, несвојствену савременој прозној загрцнутости (а почесто и успаваности) овдашњој.

АУТОРИ О ПРЕДСТАВИ

„Лепо, баш лепо.“... Речи су Сватове супруге (с крова зграде парњакуше), која заједно са Сватом мотри и контролише проток таласа у смеру мртви – живи. Звучи конфузно? И јесте. Али, одакле почети? Овај роман (*Изложба* Миодрага Кајтеза) заиста је пун, густ, тешко проходан, посебно за позоришну разраду. Ипак, делује нам да смо успели да створимо аутентичан свет на сцени, који јесте потекао из романа, али се онда током свога тока претворио у низ различитих речица од којих свака има своју причу, да би се на крају крајева све нашле у једној широј, већој и свеобухватнијој причи о свима нама, али и у свима нама.

Говоримо о нама који смо на представи *Слика нејознајој* напорно и упорно и отпорно радили, роман себи прилагођавали, ликове и ситуације откривали и отварали за нови сценски језик који вам сада нудимо на увид. Да се опише како смо до оваквог резултата стигли, било би потребно много више времена и простора. Много би снаге узео и макар само изокolni покушај објашњења теме и идеје. Ова је представа у најбољем случају један свет за себе у који ћете ући радознали и из кога нећете изаћи несрећни, а ако смо успели да вам дамо и више, срећа је наша огромна.

Идеално би било да имате прилику да прочитате роман *Изложба* Миодрага Кајтеза а да онда погледате представу *Слика нејознајој* нашег малог тима, и тако сами са собом, у тихом унутрашњем дијалогу, дођете до договора или одговора на питања:

- Шта се заправо дешава у стану број 5?
- Ко је био Хер Живкович?
- Је ли Аида заправо Кћи Човечија?
- Да ли Комша и даље лети?
- Није ли Перц Владика само инструмент у рукама непознате силе?

Толико смо тога као ауторски тим добили радом са фантастичним ансамблом зрењанинског позоришта, нема овде простора да захвалимо свима појединачно, али да није било Звонка Гојковића и његових инструмената, тешко да би се отворила врата живе сценске музике која помало подсећа на јапански театар

који обоје потписаних аутора необично поштују. Има још много људи којима се дугује захвалност, рецимо Сањину Ђ. за пројекцију и дигиталне ефекте, Стефану С. за кацигу, Благовести В. за изузетно даровиту марљивост, Весни Т. не само за њен регуларан део посла већ и за целокупну ликовност света који гледате итд. Има људи. То је можда и важнији закључак. ИМА ЉУДИ!

„Овде ипак живе људи“, рекао би Раца из романа, али и у представи.

Никола Завишић и Уна Ђелошевић

РЕДИТЕЉ

Никола Завишић (1975, Бела Црква)

Позоришни редитељ, драматург и дизајнер светла. Магистрирао на Позоришном факултету Академије лепих уметности у Прагу (ДАМУ) на Катедри за режију у алтернативном и луткарском позоришту 2003. године.

Бави се позоришном режијом, писањем, драматургијом и дизајном светла. Режирао у Србији, Словенији, Црној Гори, Босни и Херцеговини, Хрватској, Русији, Бугарској, Чешкој, Немачкој и Холандији.

Године 2002. био је један од студената-асистената А. Ј. Вајсбарду, светски познатом дизајнеру светла, сараднику редитеља Роберта Вилсона на опери *Судбина* Леоша Јаначека, у Народном позоришту у Прагу. Ово искуство трајно га усмерава ка истраживању употребе светла у позоришту.

Режирао је у позориштима за децу: Мало позориште „Душко Радовић“; Позориште лутака „Пинокио“; Народно позориште Ужице; Градско позориште Подгорица; Дјечје казалиште Бранка Михаљевића Осијек; Казалиште лутака Задар; Казалиште Вировитица; Краснојарски Театар Кукол – Краснојарск, Русија; Театар кукол „Гуливер“ – Курган, Русија. Режирао и у позориштима за одрасле: Divadlo Ponoc – Праг, Чешка; Oerol festival– Терцхелинг, Холандија; Grand Theatre – Гронинген, Холандија; Битеф театар; Атеље 212; СНП; ЈДП; Народно позориште

Суботица; Народно позориште Београд; Словенско људско гледалиште Цеље; ХНК Осијек; Сатиричко казалиште „Керемпух“ Загреб; Deutches Teater Берлин; Театар Иван Радоев Бугарска; Градски театар Арад...

Награде: на фестивалу Златни лав, Умаг за представу *Јаз вас љубим* СЉГ Цеље, Словенија; на Фестивалу професионалних позоришта Војводине за представу *РазБОУници* НП Суботица; на Сусретима професионалних луткарских позоришта Србије за представу *Аладинова чаробна лампа* и *Бастииен и Бастииена* Позоришта лутака „Пинокио“; на ТИБА фестивалу Београд за представу *Кики и Бозо* Малог позоришта „Душко Радовић“; на Фестивалу позоришта за дјецу – Котор, Црна Гора за представу *Трилица рајске њивице* НП Ужице; на Фестивалу ASSITEJ-а Хрватске, Чаковец за представу *Емил и геџеџиџи* ДК „Бранко Михаљевић“ Осијек; на Фестивалу античке драме Стоби – Македонија за представу *Жене у народној скупиштини* НП Суботица; на Театар фесту Бања Лука – БиХ више награда за представу *Сава Савановић – Вампирска симфонија* Народног позоришта Кикинда; на Данима комедије Јагодина награде за најбољу режију за представу *Избирачица* НП Београд; на Битефу и Стеријином позорју (2021) награда публике за представу *Као да крај није ни свим близу*; на фестивалу Нови Тврђава театар (2022) награда за најбољу режију за представу *Чудо Свеиџи Георија* НП Ниш, позоришта Јон Станку Арад, Румунија и позоришта Плевен, Бугарска.

КРИТИКА

Необичан комад и још необичнији ликови

Однос живота и смрти и њихове границе вечите су теме које заокупљају пажњу бројних стваралаца, а само највештијима је пошло за руком да продру у скривене тајне и обједине онострано са оностраним. Доза мистерије, мистике, фантастике, иреалности, као и паралелни светови који се преплићу у оваквим делима су неизоставни. Њима се на специфичан начин бави и писац Миодраг Кајтез (1963), посебно у роману *Изложба* (2015), експлицитној причи о морфологији смрти, која је послужила Николи Завишићу да је режира и постави на Драмску сцену Народног позоришта „Тоша Јовановић“ Зрењанин.

Експериментални театар

Према речима критичара, ситуациона логика једне зграде која се од сопствене ентропије брани жртвујући своје станаре, у центру је опсесивних кругова овог романа и представе. Завишић се, радећи на комаду, нашао пред великим изазовом како да Кајтезову трострукост погледа на свет, што је једна од најбитнијих одлика романа, прилагоди сцени. Аутор то чини путем теме, затим кроз догађаје и ликове који говоре о себи и другима. Посебно је морао да води рачуна о ономе шта писац жели да поручи. У представи се то најбоље види кроз језик који је раздробљен, веома ироничан, на моменте чак и поспрдан. Да дочара визију једног солитера који се „бори за опстанак“ редитељу су помогли сценографија, костими, музика и декор. У домену кореографије са Завишићем је сарађивала глумица Уна Ђелашевић.

Представа се може описати као експериментална и Зрењанинци овако нешто до сада нису имали прилике да виде. Употреба видео-бима, макета, додатних камера, употпунили су редитељевоу идеју. Публици је можда било теже да до краја пропрати саму радњу и схвати о чему представа говори.

Херметична (тешка за тумачење, нејасна) проза јесте простор у којем Кајтез „вешто плива“. Стога је ово основна одредница његових романа које се и редитељ држао. Важна одлика Кајтезове поетике је да не пише да би забавио широке народне масе. Брише границе између живих и мртвих, реалног и иреалног, прошлог, садашњег и будућег. Стога је све, и код Кајтеза и код Завишића, условно и не може се прихватати здраво за готово. Ни ликови нису они са ко-

јима смо имали прилику да се често сретнемо. Заправо, као да су с оне стране живота. Зрењанински глумци, потпомогнути колегама гостима, нашли су се пред несвакидашњим изазовом. Задатке које су добили спровели су сви до једног и прецизно одговорили на комплексну ситуацију која је била пред њима.

Захтевни глумачки задаци

Игор Филиповић, као Владица Перц, мимиком, а пре свега гестикулацијом и говором, оживео је, не само свог јунака, већ је успео да прикаже и целокупно ишчашено друштво. Иван Ђорђевић се након дуже паузе вратио и то на „велика врата“. Једини је од актера коме је редитељ поверио неколико рола (С.В.А.Т, адвокат Грковић, наратор). Он је тај који глуми, али и коментарише друге и „улази“ у сваки од ликова. Успео је да на најбољи начин буде водич публици кроз, како је већ поменуто, непроходан комад. Велику помоћ добио је од Јелене Шнеблић Живковић (С.В.А.Т и Ватрометни блејзер). Заједно чине везивно ткиво које спаја раштркане светове. Звонко Гојковић, дугогодишњи члан Ансамбла, запамћен је по плејади комичних, смотаних, неретко скрајнутих ликова, којима је утиснуо лични печат. Никола Завишић је ову чињеницу употребио и његов потенцијал максимално искористио. Као Октавијан публику је провоцирао лудцидним коментарима и увлачио је у своју причу.

У дубини овај, с почетка позитиван и наиван лик, показао је да није добронамеран и безазлен. Штавише, испољила се и његова тамна страна, на шта је Гојковић више него добро одговорио. С друге стране, многим није био познат његов скривени таленат за музику који је у *Слици нејознајтој* дошао до изражаја. Сара Симовић (к.г.) као Аида, Стефан Старчевић (к.г.) као Боби, Стефан Јуанин као Комша и Миљан Вуковић као Инспектор, уклопили су се у сцене. Овим ликовима није дат већи простор. Јуанин и Вуковић, који се најређе појављују, ни у чему не заостају за носећим јунацима.

Зрењанин је *Сликом нејознајтој* добио нову и сасвим другачију представу која је започела свој живот. Колико ће трајати показате време.

Мирослава Малбашки (*Зрењанин*, 3. новембар 2022)

WRITER

For more than a quarter of a century, I have been calling Miodrag Kajtez our Joyce. Kajtez, completely immune to compromises of any kind, belongs to the ranks of the greats of contemporary Serbian prose to whom newspaper editorials and the trinkets of vivid details entertain the superficial spirits and equally distant and opposite. Kajtez's autarchic.

Draško Ređep (2017)

Within the corpus of contemporary Serbian literature, Kajtez's prose presents one of the most consistent and well-constructed novelistic oeuvres. Kajtez is an advocate of polyphony, which allows for the intersection of many different subjectivities, which in the field of his novels is primarily manifested by extremely careful work on sentences and language, through reduced form and clear expression.

Boris Lazić

MIODRAG KAJTEZ (1962)

He is one of the most distinctive Serbian writers. Kajtez introduced entirely new and unexpected tones to the contemporary Serbian prose. His novels *The Holy Family* (1993), *Porn Exercises* (2001), *Anti-Etherealness* (2010), and *The Exhibition* (2015), are stylistically impeccable and offer a highly unusual and literarily provocative vision of the world.

First in *Exhibition* (2015), and then in *The Permanent Exhibition* (2021), Miodrag Kajtez conquered the realm of a completely new expression that would surely capture the attention of Dušan Matić and our dear Bretons.

Incorruptibly different, distantly reflection of great literature, Kajtez sovereignly writes original, above all, virtuous poetics of words, uncharacteristic of the contemporary prose suffocation (and often sleepiness) we can see around us.

AUTHORS ABOUT THE PLAY

"Beautiful, really beautiful..." These are the words of Svat's wife (from the roof of the building next door), who, together with Svat, observes and controls the flow of waves between the dead and the living. Sound

confusing? And it is. But where to start? This novel (*The Exhibition* by Miodrag Kajtez) is full, dense, and difficult to walk through, especially for theatrical development. Nevertheless, it seems to us that we managed to create an authentic world on the stage, which originated from the novel, but then during its course turned into a series of different paths, each of which has its own story, so that at the end of the day they all end up in a wider, bigger, and more comprehensive story about all of us, but also in all of us.

We are talking about those of us who worked hard, persistently, and resiliently on the play *Image of the Unknown*, adapting the novel to ourselves, discovering characters and situations, and opening them up to a new stage language that we now offer to you. Describing how we reached this result would require much more time and space. Also, it would take a lot of effort to even try to explain the topic and idea. This performance is, at best, a world of its own, into which you will enter curious and from which you will not leave unhappy, and if we managed to give you even more, our happiness is enormous.

It would be ideal if you had the opportunity to read the novel *The Exhibition* by Miodrag Kajtez and then watch the play *Image of the Unknown* by our small team, and thus, in a silent internal dialogue, come to an agreement or answer the questions:

- What exactly is happening in apartment number 5?
- Who was Herr Živković?
- Is Aida the Daughter of Man?
- Does the Neighbor still fly?
- Is Perc Vladica merely an instrument in the hands of an unknown force?

As the creative team, we have gained so much by working with the fantastic ensemble of the Zrenjanin theater, and there is not enough space here to thank everyone individually, but if it were not for Zvonko Gojković and his instruments, it would hardly have been possible to open the door to living stage music that is somewhat reminiscent of the Japanese theater who we both thank. There are many more people to whom we owe thanks, for example, Sanjin Ć. for the projection and digital effects, Stefan S. for the helmet, Blagovesta V. for exceptionally gifted diligence, Vesna T. not only for her regular part of the job but also for the entire artistry of the world you are watching, etc. There are people. That is perhaps the most important conclusion. THERE ARE PEOPLE! "After all, people live here," Radža would say in the novel, but also the play. Thanks to all the actors individually for their patience, Sale and Jela from above, from the technical squad, Ćuk and Srki from the stage, Došen, and everyone. I know that someone is forgotten in the rush of writing before the dress rehearsal, but at the same time, they are unforgettable. Let's go. Be greeted.

Nikola Zavišić and Una Đelošević

DIRECTOR

NIKOLA ZAVIŠIĆ (BELA CRKVA, 1975)

He studied direction in Prague and Belgrade. He received his Master's Degree in Prague, where he founded a group with Steffi Tors, an artist from Island, and they toured various festivals in the Czech Republic

and entire Europe. Since 2003, he has done numerous plays for children, including *Kiki & Bozo* by Andreea Vălean (received the TIBA Award) and *Almost Anyone May Fall, Except the Heron* (Children Theatre "Duško Radović", based on Toon Tellegen's short stories), *The Bird of Paradise* (National Theater Užice, written by Branko Dimitrijević, received the First Price for Direction at the Children's Theater Festival in Kotor in 2007), *Aladdin and the Enchanted Lamp* (Puppet Theatre "Pinocchio" Belgrade by Aleksandar Novaković, received the Grand Prix for Direction and Play at the Puppet Theatre Festival in Novi Sad in 2007), and *Bastien und Bastienne* (Puppet Theatre "Pinocchio" Belgrade by Wolfgang Amadeus Mozart, received the First Price for Direction at the Puppet Theatre Festival in Niš in 2008).

He directed the following plays for adults: *1984* (by George Orwell, Bitef Theatre Belgrade, and Grand Theatre Groningen, Holland), *Plasticine* (by Vassily Sigarev, Atelier 212 Belgrade), *The Castle* (by Franz Kafka, Yugoslav Drama Theatre Belgrade), *Godot on a Hot Tin Roof* (by Branko Dimitrijević, Serbian National Theatre Novi Sad), *The Robbers* (by Friedrich Schiller, National Theatre Subotica), *Bli* (by Jelena Mijović, Atelier 212 Belgrade), and others. He was the selector of the international selection at the 2009 Sterijino Pozorje Festival.

REVIEWS

AN UNUSUAL PIECE AND EVEN MORE UNUSUAL CHARACTERS

The relationships between life and death, as well as their boundaries, are eternal themes that have occupied the attention of numerous creators, and only the most skilled managed to penetrate the hidden secrets and unite this side of life with the other. A dose of mystery, mysticism, fantasy, and unreality, as well as parallel worlds that intertwine in such works, are indispensable. The writer Miodrag Kajtez (1963) deals with them in a specific way, especially in the novel *The Exhibition* (2015), an explicit story about the morphology of death, which served as a basis for Nikola Zavišić to direct and stage it on the drama stage of the National Theater "Toša Jovanović". The play entitled *Image of the Unknown* premiered on Saturday, 15th October, when the Zrenjanin Theater celebrates its anniversary.

EXPERIMENTAL THEATRE

According to critics, the situational logic of a building, which defends itself against its entropy by sacrificing its occupants, is at the center of the obsessive circles of this novel and play. Zavišić, while working on the play, was faced with the great challenge of how to adapt Kajtez's threefold view of the world, which is one of the most important features of the novel, to the stage. The author does this through the theme, the events, and the characters who speak about themselves and others. He especially had to take care of what the writer wanted to convey. In the play, this is best seen through the language, which is fragmented, very ironic, and at times even mocking. The scenography, costumes, music, and accompanying decor helped the director to portray the vision of a solitaire "fighting for survival". Actress Una Đelošević collaborated with Zavišić on the choreography.

The performance itself can be described as experimental and the people of Zrenjanin have never had the opportunity to see something like this before. Everything that happens before the eyes of the audience takes place on the stage. What is new is the use of video beams, models, and additional cameras that completed the director's idea. It may have been more difficult for the audience to follow the plot to the end and understand what the play is about.

Hermetic (difficult to interpret, unclear) prose is the space in which Kajtez "swims skillfully". Therefore, this is the basic determinant of his novels, which the director also adhered to. An important feature of Kajtez's poetics is that he does not write to entertain the masses. It erases the boundaries between the living and the dead, the real and the unreal, the past, the present, and the future. Therefore, everything, both with Kajtez and Zavišić, is conditional and cannot be taken for granted. The characters, also, are not ones we had the opportunity to meet often. It's like they are from the other side of life. The actors from Zrenjanin, supported by fellow guests, faced an unusual challenge. All of them carried out the tasks they were given and responded precisely to the complex situation that was in front of them.

CHALLENGING ACTING ROLES

The audience met Igor Filipović in the play *Silvia*, where he played Greg from New York. The play itself did not give him too much space to express his superior acting abilities. Now, as Vladica Perc, with facial expressions, and above all with gestures and speech, he revived not only his hero but also managed to portray the entire dislocated society.

After a long break, Ivan Džudi Đorđević returned to the "big league". He is the only actor to whom the director entrusted several roles (Svat, lawyer Grković, narrator). He is the one who acts, but also comments on others and "gets into" each of the characters. He managed to guide the audience in the best possible way through, as already mentioned, an impassable piece. He received great help from Jelena Šneblić Živković (Svat and Firework Blazer). Together they form a connective tissue that unites even such scattered worlds. Zvonko Gojković, a long-time member of the Ensemble, is remembered for his constellation of comical, twisted, and often extreme characters, with which he left his mark. Nikola Zavišić used this fact and made the most of its potential. As Octavian, he provoked the audience with lucid comments and drew them into his story.

Deep down, this initially positive and naïve character has shown that he is not benevolent and harmless. What's more, his dark side is revealed, to which Gojković responded more than well. On the other hand, many people did not know his hidden musical talent, which came to the fore in *Image of the Unknown*. Sara Simović (c.g.) as Aida, Stefan Starčević (c.g.) as Bobby, Stefan Juanin as the Neighbor, and Miljan Vuković as Inspector, fit into the stage decor. Simply, these characters are not given more space. Juanin and Vuković, who appears the least, are in no way behind the leading heroes.

Zrenjanin received a new and completely different play with *Image of the Unknown*, which began its life. Time will tell how long it will last.

Miroslava Malbaški (*Zrenjanin*, 3rd November 2022)